

Document Mestre:

Recull de documents:

Teories conductistes i associacionistes (ex62_2.doc)

La pèrdua de màgia al cinema (ex62_3.doc)

L'Educació (ex62_1.doc)

TEORIES CONDUCTISTES I ASSOCIACIONISTES

CONCEPTE EPISTEMOLÒGIC DE L'APRENTATGE

Es considera que l'aprenentatge d'un coneixement complex es produeix per associació a partir d'unitats més senzilles, que han de ser tan «pràctiques» (experimentals) com sigui possible.

Aquesta manera d'entendre com s'ha d'adquirir el coneixement ha fet que siguin considerades com a teories fortament empiristes. D'altra banda, i d'acord amb els corrents psicològics tipus «estímul-resposta» (vegeu el punt següent), aquestes teories també es consideren inductivistes, ja que els coneixements s'han d'induir per tal d'obtenir un producte.

ORGANITZACIÓ PSICOPEDAGÒGICA DE L'APRENTATGE

Aquesta teoria no fa suposicions sobre l'organització interna del coneixement dels estudiants, ni postula cap limitació en les edats per als aprenentatges. El conductisme solament estudia el comportament en els seus aspectes externs o directament observables.

És un model cognitiu que encadena estímul-resposta, és a dir: aprenentatge a través de la inculcació de comportaments. Per tant, creu que es poden aprendre comportaments, habilitats o conceptes de complexitat creixent, com a conseqüència lineal de la pràctica i a través de programes d'instrucció ben planificats i elaborats: ensenyament «prontal» o per fitxes; ensenyament programat... (GUTIÉRREZ, 1989 a), on els conceptes s'organitzen a partir del que és més senzill per tal d'arribar al que és més complex .

AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

L'aprenentatge que ha fet l'alumne s'avalua pel canvi de conducta que aquest manifesta com a resultat de l'aprenentatge. És, per tant, una avaluació de comportaments determinats, hi ha un final previst.

LA PÈRDUA DE LA MÀGIA AL CINEMA

Bernard Pivot, el que va ser famós presentador del programa Apostrophe, diu que no deixa mai els seus llibres. La raó és senzilla: en llegir fa anotacions i

EL PETIT PRÍncep

Quan tenia sis anys, vaig veure una vegada un magnífic dibuix en un llibre sobre la Selva Verge que es deia Històries viscudes. El dibuix representava una serp boa empassant-se una salvatgina.

El llibre deia: “Les serps boes s’empassen les seves preses totes senceres, sense mastegar-les. després, no poden bellugar-se i dormen sis mesos mentre fan la digestió”.

Això em va fer pensar molt sobre les aventures de la jungla, i per la meua banda vaig intentar, i me’n vaig sortir, de fer el meu primer dibuix amb un llapis de color. El meu dibuix número 1. Era així:

Vaig ensenyar la meua obra mestra a la gent gran i els vaig preguntar si el meu dibuix els feia por.

El van respondre: ¿Per què ha de fer por un barret?

El meu dibuix no representava pas un barret. Representava una serp boa que païa un elefant. Llavors vaig dibuixar l’interior de la boa, per tal que la gent gran ho pogués entendre. Sempre necessiten explicacions, la gent gran. El meu dibuix número 2 era així:

subratlla, i té la impressió que, si algú veu les ratlles i les anotacions, és com si el descobrissin conill.

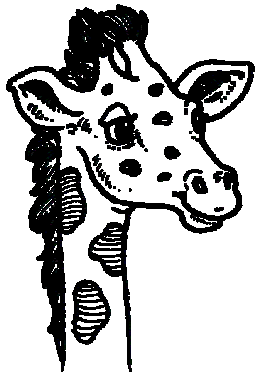
Però mes interessant és la distinció que fa amb el cinema: una pel·lícula, encara que ens doni un gran plaer, no ens ofereix la possibilitat, com els llibres, de marcar-los per a la memòria. No pots escriure notes a peu de pàgina després d’una seqüència esborronadora, ni subratllar una imatge que et queda impregnada a la retina. El llibre fixa la memòria amb l’ajuda de les mans. El cinema és una lluita contra la pèrdua de la memòria. És un plaer merament mental.

Encara que he de confessar que cada vegada se’m fa més difícil anar al cinema. Hem repetit a desdir les diferències entre el cinema i la televisió. Una pel·lícula vista en el format de la pantalla petita no t’obliga a cap mena de concentració. No cal que t’emocioni, l’entorn et domina, les imatges podem buidar-se fàcilment. Sabem, o sabíem, que el cinema era una altra cosa.

Hem repetit, com la cançó de l’enfadós, que cinema era màgia. I és veritat. Màgia i ritual. Silenci i foscor. Una gran pel·lícula ha de ser vista en una pantalla gran, en una sala gran, sola entre les multituds. Per una banda, ens

cal la gentada. Per l’altra, ens cal l’aïllament. D’aquesta síntesi surt la fascinació per la imatge. Saps que comparteixes, però no ho vols dir.

Però les coses canvien. Les sales grans es tornen petites com els llibres de butxaca. La gent que assisteix al cinema es veu les cares, hi ha la proximitat dels cossos, sents la fressa de la paperina de la nena del darrera, el xiuxiueig del veí, el taloneig d'unes sabates apressades. Com si tothom, a la saleta, hi ratolinegés.

La gent gran em varen aconsellar de deixar córrer els dibuixos de serps boes obertes o tancades i d'interessar-me més aviat per la geografia, la història, el càlcul i la gramàtica. I així fou com vaig abandonar, a l'edat de sis anys, una magnífica carrera de pintor.

*Antoine de Saint-Exupéry
(El petit príncep)*

I aleshores constato que potser ja no sabem anar al cinema. N'hem perdut l'hàbit d'acceptar la màgia, el ritual. Tot ritual requereix fe i silenci. I les noves generacions ja no tenen fe en el cinema; sospiten d'allò que veuen perquè viuen saturats d'imatges. Riuen en els moments tensos, no saben riure quan cal. És com si haguessin perdut un graó en l'aprenentatge.

Com si anessin al cinema sense deixar d'estar asseguts al sofà de casa seva. No volen entrar dins la dimensió dels somnis, que només podia oferir una bona pel·lícula. Sembla com si el cinema s'hagués convertit en lloc d'encontre de les joventuts desvagades. Discoteques per fer becaines de dia.

Montserrat Roi

L'EDUCACIÓ

L'EDUCACIÓ ROMANA FINS A LES GUERRES PÚNIQUES

Durant els primers temps l'educació romana era una educació de camperols que consistia fonamentalment a fomentar el respecte envers els costums dels avantpassats (mos maiorum).

Des de la primera infància els pares infonien als seus infants les inclinacions i els sentiments tradicionals: afecció al treball, ja que, quan fossin grans, havien de continuar la gestió de la hisenda, sense oblidar les virtuts del bon pagès (dedicació a la feina, austeritat i moderació), respecte a les tradicions de la família, pietat envers els déus (pietas) i l'ideal moral roma (sacrifici, renúncia i donació total de la persona a la comunitat, a l'estat).

Fins a set anys l'educació dels fills era cosa de la mare; si ella no els podia atendre, buscava una dona venerable, generalment de la família, que en tenia cura. Però quan l'infant arribava a set anys el pare assumia aquesta responsabilitat i es lliurava totalment a les tasques d'educador. Un exemple notable ens el dona CATÓ (234-139 a.C.) que va redactar llibres fins i tot per educar els seus fills. El pare els ensenyava a llegir, a escriure, a comptar, a conrear la terra, etc. Els nois l'acompanyaven a totes les activitats; les nenes, en canvi, passaven més temps a casa, a prop de la mare; es dedicaven a filar i a altres quefers domèstics.

L'educació familiar s'acabava a setze anys amb una cerimònia en què el noi es treia la toga praetexta (toga blanca adornada amb una tira de porpra) i la bulla (boleta que contenia un amulet i que els infants duïen penjada al coll) i es posava la toga viril. Amb això arribava a la majoritat i el comptaven entre els ciutadans. Però abans d'allistar-se a l'exercit es dedicava un any al tirocinium fori, és a dir, a aprendre què era l'activitat política i judicial.

INFLUÈNCIA GREGA EN L'EDUCACIÓ ROMANA

La influència grega en l'educació romana és perceptible des de la caiguda de Tarent (272 a.C.). Diversos mestres i rêtors són duts com a esclaus a Roma i es dediquen a la docència a casa dels seus amos. I si obtenen la llibertat obren una escola. Aquest és el cas de LIVI ANDRÒNIC.

Però a partir de les guerres púniques, i a causa de la conquesta de Grècia i d'Orient (146 a.C.), la cultura grega va irrompre a Roma amb tanta empena que va arribar a establir-se el bilingüisme a la capital, amb el grec com a segona llengua. Es van crear nombroses escoles públiques i privades on les beceroles s'ensenyaven en grec. I de tot el món grec hi aflüïen mestres; els uns eren esclaus i els altres hi anaven a provar sort.

Hi va haver molts intents, entre ells el de CATÓ EL CENSOR, per frenar aquesta proliferació de mestres i de filòsofs grecs que "entabanaven la joventut", i més d'una vegada en van ser expulsats. Però tot va ser inútil. Els joves viatjaven a Rodes o a Atenes per completar els seus estudis; freqüentaven centres escolars i acadèmies de filòsofs i de rêtors famosos. És el que van de CICERÓ, CÈSAR, HORACI i molts d'altres.

L'ENSENYAMENT PRIMARI

Durant els últims anys de la República i durant l'Imperi la instrucció d'un romà que hagués nascut en una família benestant passava per tres etapes: la del

litterator (ensenyament primari), la del grammaticus (ensenyament mitja) i la del rhetor (ensenyament superior).

L'ensenyament primari ocupava els nens des de set anys fins a onze o dotze. Hi havia alguns infants que estudiaven a casa seva amb professors particulars, però la majoria de nens i nenes (perquè l'ensenyament era mixt) anaven a l'escola del litterator (magister ludi).

Els esclaus joves de les famílies riques també rebien instrucció en una escola domèstica (paedagogium), on aprenien bona educació, i els més intel·ligents fins i tot filosofia.

La jornada lectiva durava sis hores. Era interrompuda el migdia per anar a dinar (prandium); l'àpat que es feia era lleuger. la classe continuava a la tarda. El curs començava el mes de març i a l'estiu feien vacances. L'escola es tancava els dies festius i cada nou dies (nundinae, dia de mercat).

Les escoles eren locals molt humils (porxos o tabernae condicionats) on hi havia unes cadires o uns bancs sense respall per als alumnes, que es posaven les taules sobre els genolls per poder-hi escriure. La cadira del litterator s'aixecava sobre les dels alumnes per mitjà d'una tarima; unes cortines aïllaven el local de l'exterior. Qualsevol persona podia entrar a l'escola i escoltar les explicacions del litterator.

Per escriure, els nens empraven unes taules de fusta amb una capa de cera, sobre les quals marcaven els signes amb un punxó o estilet (stilus) que tenia un extrem pla per poder esborrar. Però també aprenien a escriure sobre paper o pergami amb ploma (calamus) o tinta (atramentum).

A l'escola primària els infants aprenien a llegir, a escriure i a comptar amb una disciplina fèrria, i qualsevol falta era castigada amb gran severitat. Des del segle II d.C. la severitat i la violència del litterator va decaure, i l'assistència a les seves classes ja no esverava tant. Es va passar a una permissivitat i una tolerància excessives que no van permetre assolir els objectius proposats. La figura del magister ludi, que generalment era un esclau o un llibert, cada vegada va ser més desprestigiada.

L'ENSENYAMENT SECUNDARI

Quan tenien dotze anys si fa no fa, els nois i les noies passaven a l'escola del grammaticus, a la qual assistien fins a setze o disset anys, en què els nois es posaven la toga viril. L'ensenyament secundari se centrava en l'estudi de la teoria gramatical, en la lectura d'autors clàssics llatins i grecs i en el comentari dels aspectes formals dels textos que llegien. En aquesta etapa, a més, s'estudiaven altres disciplines, necessàries per entendre els poetes: música, declamació, oratòria, filosofia i astronomia. Els alumnes feien exercicis senzills sobre els passatges que llegien, indistintament en grec o en llatí (ja hem dit abans que el segle II a.C. s'havia establert de facto a Roma el bilingüisme).

Els autors que es llegien a l'escola del grammaticus eren exclusivament poetes: VIRGILI, TERENCE NEVI, HORACI..., en aquest ordre. Els prosistes encara no s'estudiaven perquè pertanyien a una etapa superior.

El segon ensenyament era menys freqüentat perquè, entre d'altres raons, era més car, ja que la condició de grammaticus era més considerada que no pas la de litterator, i, per tant, cobrava més.

Els locals d'aquestes escoles eren estudis generalment al fòrum i estaven més ben dotats que els del magister ludi. En aquesta etapa els càstigs corporals eren poc

freqüents i els alumnes solien respondre a l'esforç i a l'interès que demostraven els seus professors.

L'ensenyament del grammaticus era especialment una docència de les recte loquendi scientiam et poetarum enarrationem, és a dir, l'estudi de la correcció en l'ús de la llengua i l'explicació dels poetes.

L'ENSENYAMENT SUPERIOR

Quan havia acabat l'ensenyament grammaticus i havia vestit ja la toga viril el jove que decidia dedicar-se a l'oratoria i a l'activitat pública passava a l'escola del professor de retòrica, el rhetor, generalment un grec. Aquest procurava ensenyar a l'alumne el complex sistema de regles, fórmules i models d'expressió de l'art oratòria i una instrucció universal en arts i ciències i en dret. Una atenció especial mereixia l'estudi de la naturalesa humana, les reaccions de l'esperit i els sentiments i les inclinacions naturals de la persona.

Després d'una colla d'exercicis preparatoris, l'alumne feia pràctiques de declamació (declamatio), i de vegades l'exercici era presenciat pels pares i pels amics del jove orador.

Hi havia dues menes de declamació:

a) Les suasoriae, discursos deliberatius sobre temes històrics. Per exemple: ¿Cèsar travessarà el Rubicó si el Senat s'oposa a la seva candidatura per al consolat?

b) Les controversiae, discursos sobre temes judicials fingits, o sobre dos textos legals que es contradiuen.

Les suasoriae eren uns monòlegs en què els personatges famosos de la història o de la mitologia sospesaven els pros i els contres abans de prendre una decisió. Les controversiae, en canvi, eren discussions entre dos escolars que defensaven punts de vista contraris sobre temes judicials molt diversos. Aquests exercicis van ser la base del gran prestigi que va assolir la jurisprudència a Roma.

El rhetor proposava a tots els alumnes el mateix tema i ells l'anaven exposant successivament a la classe